

SLOVENSKI

izdaja časopisno-razpisno podjetje »ZDL« Nas tisk / Direktor: Rudi Janžuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Oglasi oddelki: Ljubljana, Kardejeva ulica 6, telefon 21-594, za ljubljanske naročnike 26-463, za zunanje 21-532 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-Te-163 / Mesečna naročnina 200 din

Poročevalac

Bled je pripravljen na zgodovinski dogodek

Konferenca zunanjih ministrov treh balkanskih držav se bo pričela danes ob 17. uri popoldne v veliki dvorani vile »Bled« — Grško in turško delegacijo bo danes dopoldne sprejel v Lescah državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović — Podpis sporazuma o Balkanski zvezi in posvetovalni skupščini predviden za ponedeljek, 9. t. m.

BEOGRAD, 5. avg. (Tanjug). Danes je bilo v Beogradu uradno sporočeno, da se bo konferenca zunanjih ministrov države podpisnice ankarškega sporazuma začela v petek 6. t. m. Konferenco bodo odprli ob 17. uri popoldne s svojimi govori ministri za zunanje zadeve v vili »Bled«.

(Od našega posebnega dopisa)

Bled, 5. avg. Iz dobro poučenih krogov se je zvedelo, da bodo prispeli člani grške in turške delegacije pod vodstvom grškega zunanjega ministra Stefanopolosa in zunanega ministra Turčije Fuada Köprülüja jutri dopoldne okoli 10. s posebnim vlakom na kolodvor v Lesce, kjer jim bodo priredili svečan sprejem. Sprejel jih bo državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, ki je že prispel na Bled in drugi visoki državni funkcionarji, kakor tudi člani izvršnega sveta LR Slovenije. Po kratkem odmoru se bo okoli 17. v vili »Bled« začela prva seja konference za podpis sporazuma o Balkanski zvezi. Isti krogi izražajo pre-

pričanje, da bo blejska konferenca svoje delo verjetno opravila zelo hitro in da bo sporazum o balkanski zvezi podpisan že v ponedeljek, 9. t. m. dopoldne. Grška in turška delegacija bosta stanovali v vili »Mirni dom« in »Zlatorog« na obali Blejskega jezera. Konferenca treh zunanjih ministrov bo v veliki dvorani vile »Bled«, v kateri bodo stanovali člani jugoslovanske delegacije. Jutri zvečer bo državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović priredil svečano večerjo na čast visokim grškim in turškimi gostom. Za soboto dopoldne je predviden drugi delovni sestanek zunanjih ministrov, popoldne bodo grška, turška in jugoslovanska delegacija obiskale Ljubljano. Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj bo na čast grškemu in turškemu zunanemu ministru priredil intimno večerjo.

Dr. MILAN BRATOŠ

BISTVENE ZNAČILNOSTI BALKANSKE ZVEZE

Kadar se na sejah pravnega odbora Organizacije združenih narodov govori o pravu, se vedno poudarja, da obstaja nerazvezni zakon med pravom in politiko. To nerazvezljivo dvojnost poudarjajo predvsem oni, ki menijo, da je že davno minila možnost opravičevanja katoliškega zakona med možem in ženo. Govoriti o neki politični temi s pravnega stališča pomeni proučiti, če ustreza pravnim osnovam, ki so sedaj dominantne pri vodenju politike. Zato se moramo postaviti na stališče sedanosti, današnjega opazovanja stvari in današnje kvalifikacije zveze, če govorimo o pravni strani jutrišnje formalne zveze med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo.

Razumljivo je, da so ti načrti, čeprav so preračunani na obrambo, v bistvu vojaške tajnosti, o katerih se malo govori pred njihovim izvajanjem. Politike po svetu zanima predvsem, kaj vsebujejo ti vojaški načrti. Načelniki generalnih štabov treh držav že dve leti in pol s svojimi najbližjimi sodelavci določajo obrambne načrte. To izhaja iz ankarškega pakta, ki je prav tako določal vojaško sodelovanje za primer, če bi bila ogrožena varnost ene od držav, vendar vojaško sodelovanje, ki sloni na prijateljstvu in Ustanovni listini OZN, brez zavezniških obveznosti. Danes gremo korak dalje. Če doslej se je vedelo, kaj bi bilo zaželeno narediti, da bi se skupno branili. Sedaj pa se to prepričanje in ta priporočila spreminjajo v obveznost. Zaradi tega tu ne gre za kombinacijo tega, kar hoče, temveč o potrditvi tega, kar že obstoja. Ni treba posebej opozarjati naših bralcev na to, da so mnogo časa posvetili temu delu vojaški strokovnjaki, ker je vsak tak sestanek naš tisk registriral in ne predstavlja tajnosti niti za enega Jugoslavanov. Kaj pa so na teh sestankih sklenili, je bolje, da ne vemo, kajti, če bomo to vsi zvedeli, potem pomeni, da je nastala že vojna, v kateri se bomo branili. Bolje je, da to ohranimo operativni oddelki treh generalnih štabov zase.

Če bi govorili v klasičnem jeziku, katerega so se posluževali pravniki XIX. stoletja, potem bi morali Balkansko zvezo takoj označiti kot obrambno zvezo. To se pravi, združitev treh balkanskih držav, da se skupno branijo, če bi bila ena od njih napadena. Če pa to prevedemo na moderni pravniški jezik, potem je to zveza za kolektivno obrambo, institucija, predvidena v 51. členu Ustanovne listine OZN. To se pravi, da Jugoslavija, Grčija in Turčija združujejo svoje vojaške sile, da bi skupno izkoriščale pravico do nujne zakonite obrambe, če bi bila ena od njih predmet oboroženega napada od neke tretje sile. Če v tej različni definiciji je vidna tudi razlika med stariimi klasičnimi in današnjimi modernimi pojmovanji obrambne zveze. Nekdaj je beseda »obrambna« lahko dajala neki zvezi drugačen značaj, kakor ga ima ta zveza lahko danes. Danes je tako zvezo treba razumeti kot orodje za ohranitev miru, za obvarovanje ozemelske nedotakljivosti in samo v primeru, če pride do agresije proti enemu od članov te zveze, zveza deluje kot skupina, da skupno postavi pravico do zakonite obrambe, ki jo daje Ustanovna listina vsaki od članic te zveze.

Nadaljnja značilnost te naše zveze je ta, da ni taka, kakor zveze, ki si jih zamišljajo velesile, kadar govore o blokih. Sovjetska zveza je sklenila s svojimi sateliti zveze, ki v bistvu pomenijo vključevanje nacionalnih kontingentov posameznih držav v sovjetske vojne načrte in pod sovjetsko poveljstvo. Atlantski pakt določa veliko skupno organizacijo, v kateri so vodilnim silam zaupani ključni komandni položaji, nacionalne sile pa so postavljene pod to komando. Balkanska zveza ne predvideva take organizacije. Balkanska zveza ohranja notranjo suverenost svojih treh članic glede uporabe nacionalnih vojskih kontingentov in razpolaganja z njimi v času vojne. V tem pogledu je po cilju moderna ustanova zveze ostala pravno pri klasičnem pojmovanju nacionalne suverenosti v vojaški zvezi. Ne ustvarja se naddržavna vojaška organizacija, kakor je to Atlantski pakt, in kakor naj bi to jutri bila Evropska obrambna skupnost. Nasprotno, tri države se organizirajo da bi njihove vojaške sile medsebojno sodelovale in izvrševale tiste naloge, na katere bodo sporazumno privolile in za katere se bodo sporazumno zavezale. To je razlika med modernimi zvezami, ki se približujejo blokom in onimi zvezami, ki ustrezajo popolni ohranitvi neodvisnosti in suverenosti držav, koncepciji, ki je svojstvena trem balkanskim državam, ker te tri države nimajo drugega cilja kakor obrambo lastne ozemelske nedotakljivosti in svoje politične neodvisnosti. To je znak, da v balkanskem paktu, zvezi, ki bo podpisana na Bledu, ni razlike med vodilnimi in podrejenimi, temveč se nasprotno vse države

Ze s samim tem, da je ta zveza obrambna, da se s parafiranim predprojektom predvideva, da bo delovala soglasno z načeli OZN, ta zveza ni naperjena proti nikomur, ki ima čisto mednarodno vest, niti ni naperjena proti nikomur, ki nima namena napasti eno od treh držav, ki sestavljajo zvezo. Zato vsi oni, ki trdijo, da je ta zveza nepotrebna, v bistvu želijo obkrožiti podveziti sovražne ukrepe proti eni od treh držav ali pa oslabil njihovo moč, tako da bi se morale te države nasloniti na nekoga drugega, da bi se posamezno lahko branile.

Nadaljnja, druga značilnost te zveze je avtomatizem. V primeru, če bi nastopila pravica do samoobrambe ene od držav, nastaja mednarodna obveznost za druge zavezniki dežel, da nudita pomoč svojem napadenemu članu. Teško je vnaprej reči, v čem bo ta pomoč. Vsekakor pa v učinkovitih sredstvih za obrambo. Da bi se ugotovila ta učinkovita sredstva za obrambo, je nujno v trenutku, ko nastopi sovražnost, pristopiti k izvajanju tistih načrtov, ki jih bodo zavezniki določili v času miru.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Grška delegacija prišla v Beograd

Pred odhodom iz Aten je grški zunanji minister Stefanopolos izjavil, da odhaja na blejsko konferenco z velikim optimizmom

Atene, 5. avg. (Tanjug) Grški zunanji minister Stefanopolos je danes ob 13.40 z letalom odpoval iz Aten v Beograd, odkoder bo nadaljeval pot proti Bledu, kjer bo sodeloval pri konferenci zunanjih ministrov Jugoslavije, Grčije in Turčije. Pred odhodom iz Aten je grški minister izjavil, da odhaja na blejsko konferenco z velikim optimizmom. »Z vladami prijateljskih držav Jugoslavije in Turčije — je dejal Stefanopolos — bomo podpisali zvezo, ki bo predstavljala osnovo za mir na Balkanu in na svetu sploh.«

Z grškim ministrom Stefanopolosom so kot člani grške delegacije odpovali generalni direktor zunanjega ministrstva g. Kiru, direktor oddelka za balkanske zadeve v zunanjem ministru Hristopolos, namestnik načelnika grškega generalnega štaba general Dovas in sekretar v ministru za zunanje zadeve Sosidis.

Grški delgaciji se bo v Beogradu priključil grški veleposlanik v Beogradu Kapetanides in veleposlanik v Ankari Ka-

lergis, kakor tudi grški vojaški odposlanec v Beogradu. Z istim letalom je odpoval v Beograd tudi turški veleposlanik v Atenah g. Tarai, ki se bo v Beogradu priključil turški delegaciji.

Beograd, 5. avg. Danes ob 17. uri popoldne je z letalom JAT prispela v Beograd grška delegacija za blejsko konferenco z grškim zunanjim ministrom Stefanopolosom na čelu. G. Stefanopolosa in delegacijo so na zemunskem letališču sprejeli člani jugoslovanske delegacije za blejsko konferenco državni podsekretar za zunanje zadeve dr. Aleš Behler, državni svetnik veleposlanik Josip Djerđić, namestnik načelnika generalštaba JLA generalni podpolkovnik Ljubo Vučković, stalni predstavnik Jugoslavije v balkanskem sekretariatu veleposlanik Ljuba Radovanović, jugoslovanski ve-

Grški zun. minister Stefanopolos

leposlanik v Atenah Radoš Jovanović, kakor tudi namestnik načelnika protokola dr. Pavle Beljanski. Sprejema sta se udeležila tudi veleposlanika Grčije in Turčije v Beogradu g. Spiros Kapetanides in Agah Aksel. Grška delegacija bo na čelu z zunanjim ministrom Stefanopolosom s Simponom odpovala na Bled skupno s turško delegacijo, ki bo prispela nocoj.

Predsednik Tito sprejel otroke padlih borecev

Brioni, 5. avg. (Tanjug). Predsednik republike je danes dopoldne sprejel na Brionih skupino 66 otrok padlih borecev v zadnji vojni iz 14 držav sveta, ki skupaj z našimi otroki letujejo v letovišču svetovne federacije bivših borecev v Selcu. Pri sprejemu so bili navzoči: generalni sekretar Zveze Invalidov Jugoslavije Božo Pavlovič, sekretar Centralnega odbora ZB NOV Djuro Podkonjak in upravna tega letovišča Ruža Kovarčević z vzgojitelji. Svojim malim gostom je predsednik Tito zaželel dobrodošlico ter jim dejal:

»Moji dragi mali prijatelji, zelo sem zadovoljen, da vas vidim, ker sem slisal, da ste prišli v našo državo. Bil bi zelo vesel, če se boste lepo odpočili in odnesli lepe vtise iz Jugoslavije. Vi ste otroci žrtve vojne, otroci borecev iz raznih držav in večina vas je ostala brez staršev. Svetovna federacija bivših borecev je storila zares lepo in veliko delo, da se je pobrigala o otrocih padlih borecev in omogočila, da bo njihova mladost vseeno z nečim nadoknadena, da tudi oni preživijo svoj otroški vek.«

Vi ste otroci iz raznih držav, ki ste bili strahovito udarjeni s tem, da ste ostali brez staršev, a tudi mnogo otrok je bilo pobitih v zadnji vojni. In jaz vam, moji mali prijatelji, svetujem, če ste izgubili svoje starše in svoje najbližje v borbi proti agresiji, ne gojite v svojem srcu mržnjo proti komurkoli, temveč gojite ljubezen za mir, da bi se očitaval mir v svetu, da bi vi in za vami tudi drugi lahko srečneje živeli.

V imenu svojih tovarišev in tovarišic se je Francozinja Claudinne Allard zahvalila predsedniku Titu za brigo in skrb, ki jim je bila izkazana ves čas njihovega bivanja v Selcu in mu poveljela album s fotografijami o življenju v tem letovišču. Nato je predsednik Tito pogostil svoje male goste in se z njimi dalj časa razgovarjal ter tudi fotografiral.

VERE

Vremenska napoved za petek: Pretežno lepo vreme z delno oblačnostjo. Popoldne nagnenje k krajevnim plonom. Temperatura do 29C. Izgledi za soboto in nedeljo: V soboto se pretežno lepo vreme, v nedeljo povečana oblačnost, predvsem popoldne. Precej toplo.

visoki gostje odpovali z Bleda v Grčijo in Turčijo.

Bled je pripravljen za sprejem visokih gostov in na zgodovinske prihodnje dni. Ze takoj, ko se z avtomobilom povzpne potnik na vrh klanca na poti iz Lesca, ga pozdravi vrsta visokih drogov z zastavami Grčije, Turčije in Jugoslavije. Od tam dalje postaja izgled tega že itak lepega kraja naše Gorenjske vedno lepši. Povsod plapolajo zastave, na ulicah pa je že danes sila živahnost — nekaj zaradi gostov, ki jih je izredno mnogo, nekaj pa zaradi ljudi, ki so prišli prav zaradi jutrišnje konference. V času trajanja blejske konference bo v mestu vrsta zanimivih prireditvev.

Čestitka predsednika republike

Beograd, 5. avg. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je brzojavno čestital predsedniku republike Bolivije Viktorju Paz Estensoro k nacionalnemu prazniku Bolivije.

Koča Popović

Zvečer pa bo ob 20.30 v prostori vile »Bled« predsednik republike Josip Broz Tito priredil svečan sprejem.

Grški in turški gostje bodo v času svojega bivanja na Bledu obiskali tudi rojstno hišo velikega slovenskega pesnika Prešerna in vas Begunje, kjer so bili v času vojne streljani slovenski talci.

V torek, 11. avgusta, bodo

Novi britanski veleposlanik v FLRJ

London, 5. avg. (Tanjug). Za novega britanskega veleposlanika v Jugoslaviji je bil imenovan namestnik državne podsekretarja v Foreign Officeu Frank Roberts. Novi britanski veleposlanik v Jugoslaviji je star 46 let in je bil odpravnik poslov pri češkoslovaški vladi v Londonu leta 1941, 4 leta kasneje pa je odšel v Moskvo v rang puoblaščenega ministra. Po vrnitvi v London je bil januarja 1948 postavljen za šefa kabineta zunanjega ministrstva. Kot namestnik državne podsekretarja v Foreign Officeu je bil od leta 1951 ekspert za nemška vprašanja. Pričakujejo, da bo Frank Roberts prevzel svoje nove dolžnosti v oktobru.

Turška delegacija v Skoplju

Skoplje, 5. avg. (Tanjug). Na poti na Bled je danes dopoldne poroval skozi Skoplje turški zunanji minister g. Fuad Köprülü na čelu turške vladne delegacije, ki se bo udeležila konference zunanjih ministrov treh balkanskih držav na Bledu. Z jugoslovanske

Turški zunanji minister Köprülü

strani so v spremstvu turške delegacije Mustafa Vilović, načelnik, in Dragomir Petrovič, prvi sekretar v državnem sekretariatu za zunanje zadeve, ki sta g. Köprülüja in ostale člane turške delegacije v imenu državnega sekretariata za zunanje zadeve davi pričakala in pozdravila na železniški postaji v Djevdjeliju. Na skopljanski železniški postaji so turškega zunanjega ministra Köprülüja in ostale člane delegacije pričakali člani izvršnega odbora Makedonije, podpredsednik mestnega ljudskega odbora Skoplja in turški konzul v Skoplju. Po krajšem postanku v Skoplju je g. Köprülü s svojim spremstvom nadaljeval pot proti Beogradu, kamor bo prispel nocoj ob 21.30.

Obisk indijskega ekonomista

Beograd, 5. avg. (Tanjug). G. Sing, sekretar indijske planske komisije, bo prispel v Beograd dne 9. avgusta in bo v času svojega bivanja v Jugoslaviji proučil probleme jugoslovanskega kmetijstva, združništva, sistem planiranja in druge probleme povojnega gospodarstva.

Grčija se zaradi Cipra obrača na OZN

New York, 5. avg. (Reuter). Novi stalni predstavnik Grčije pri OZN Christian Palamos je danes izjavil, da bo predložil uradno zahtevo grške vlade, naj pride vprašanje neodvisnosti Cipra na dnevni red letošnjega zasedanja Generalne skupščine OZN, ki bi se moralo začeti 21. septembra. Izjavil je tudi, da skuša grška vlada že pet let prepričati Veliko Britanijo, da so potrebne volitve na otoku Cipru, pri katerih naj bi ljudstvo samo odločilo o pripadnosti svoje domovine. Grški predstavnik je prepričan, da bi pri takih volitvah velika večina ljudstva zahtevala združitev Cipra z Grčijo.

Velike priprave za Mariborski teden

Tretjič po osvoboditvi doživlja Maribor veliko manifestacijo svoje gospodarske in kulturne rasti. Razstavni prostori, zabavišča ter prostori za kulturne in športne prireditve so v glavnem pripravljeni. Mesto dobiva praznično lice, lepo vreme pa obeta blesteč uspeh. Samo en dan nas loči od otvoritve, ki bo jutri ob desetih uri dopoldan.

Razstavni prostori so letos za 400 m² večji kakor lani. Prijavilo se je veliko število podjetij iz vse države, vendar so morali prireditelji mnoga zavrniti, ker primanjkuje prostora za razstavljanje. Površina zasedenega prostora meri 3051 m² kar je precej, pa bi ga bilo glede na želje razstavljavcev treba še dokaj več. Letos razstavljajo največ industrijskih podjetij, nekaj malega je veletrgovskih in obrtniških podjetij. Zaradi stroškov so odpadla predvsem manjša podjetja, zato je tudi število razstavljavcev — 140, nekoliko manjše kakor prejšnja leta. Razstava bo zelo pestra ter pomeni največje gospodarsko prireditve Slovenije. Obiskovalci si bodo lahko ogledali izdelke naše domače kovinske, tekstilne, kemične in živilske industrije, kmetijske stroje, lesne izdelke, gradbene artiklice in drugo. Inozemska podjetja razstavljajo preko uvoznih podjetij, tako, da bo mogoče videti tudi proizvode iz zamejstva.

Lanska vinska razstava je zajela vina iz vse države. Le-

Razstavljalo bo 140 podjetij — Bogata razstava štajerskih vin — številne kulturne in športne prireditve

tos so prireditelji sklenili, da bo imela ta razstava teritorialno omejen značaj — razstavljena bodo skoraj vsa vina iz vinorodnih predelov Štajerske. Gostje od blizu in daleč bodo lahko poskušali najboljša vina, kar jih premore naša domovina, saj bo na vinski razstavi paviljon, kjer bo vinska poskušnja.

Mariborski obrtniki bodo pripravili bogato modno revijo, ki je že prejšnja leta privabljala ljubitelje lepih oblek in solidne obutve. Na posestvu Kmetijske šole bo velika preizkušnja kmetijskih strojev, ki si jo bodo najraje ogledali kmetovalci in zadržniki.

V okviru Mariborskega tedna bodo številne gospodarske konference. Štajerski vinogradniki se bodo sestali s trgovci ter obravnavali proizvodnjo in plasma svojih izdelkov. Gospodarstveniki se bodo udeležili konference, na kateri bodo obravnavali kreditne in devizne probleme ter razvoj naše trgovine in gospodarstva v pogojih novega gospodarskega sistema. Republiška Trgovinska in Gostinska zbornica bosta imeli 2 seji, na turistični konferenci štajerskega področja pa boo

razpravljali o napredku turizma v teh krajih.

Gospodarskih, kulturnih in športnih prireditev bo 85. Zlasti mnogo bo kulturnih prireditev, ki bodo na različnih krajih, tako na Rotovškem trgu, Domu JLA in v dvorani Ljudske univerze. Sodelovala bodo številna DPD Svobode in KUD s svojimi dramskimi in folklornimi skupinami, zbirki in godbami na pihala. Mariborska Opera bo prirejela ves teden predstave na prostem, v petek, 13. avgusta pa Večer opernih arij. Ves teden lutkovne predstave za najmlajše.

Delež mariborskih podjetij na razstavi ni majhen, saj razstavlja 40 podjetij svoje najboljše izdelke.

Za obiskovalce iz oddaljenih krajev, ki ne bi dobili prostora v hotelih, so prireditelji pripravili 250—300 pomožnih prenočišč v raznih domovih.

Lani si je ogledalo razstavo okrog 121.000 obiskovalcev. To število je precej veliko, zato letos ne pričakujejo večjega obiska. Lepe prireditve pa bodo privabile gotovo številne obiskovalce, zato se ne bi čudili, ko bi lansko število presegle. O prireditvah in razstavi bomo še poročali. -ab-

VELIKO ZANIMANJE ZA PROSLAVE NA OSTROŽNEM

V Mariboru vedno več prijavljencev

V sredo je bil v Mariboru sestanek predstavnikov pripravljanih odborov za proslavo zbora štajerskih partizanov na Ostrožnem. Vodil ga bo Boris Cizmek-Bor. Na sestanku so predstavniki posameznih terenov in občin poročali, kako poteka pripravjanje za Ostrožno. Podatki o številu udeležencev zaenkrat še niso točni in številke niso dokončne. Med ljudmi vlada za proslavo veliko zanimanje. Izgleda pa, da je le krivda posameznih pripravljanih odborov in tovarišev, ki so za to odgovorni, da niso zbrali doslej več prijav. Zanimivo je, da je na terenih, kjer delajo marljivi tovariši, stanje razveseljivo in so v teh krajih že izdelali sezname, koliko borcev, aktivistov, internancev, izseljencev in ostalih bo šlo na Ostrožno, tako da imajo na okraju že vse potrebne podatke za priprave. Osem predstavnikov mestnih terenov Maribora je prijavilo na sestanku le okrog 2500 udeležencev za Ostrožno. Številka ne odgovarja dejanskemu stanju. Saj Mariborčani povsod živo razpravljajo o udeležbi na Ostrožnem, odgovorni tovariši pa ne poskrbijo za to, da bi zbrali prijave za udeležbo.

Priloge na zbor štajerskih partizanov na Ostrožnem pri Celju zavzemajo v zadnjem času tedaj večji razmah tudi v celjskem okraju. Komisije pri okrajnem pripravljalnem štabu, ki ga vodijo tov. Sumrada, kot predsednik, tov. Sotlar, kot tajnik ter tov. Kovač, imajo polne roke dela. Odgovorno nalogo ima zlasti komisija za organizacijo prometa, oziroma prevoza udeležencev zbora na Ostrožnem. Po načrtu, ki je bil izdelan že dni, bodo bližnji kraji izločeni od motoriziranega prometa. Motorna prevozna sredstva, ki so na razpolago v okraju, bodo prvenstveno služila za prevoz udeležencev zbora, ki stanujejo v oddaljenih predelih. Z bližnjih krajev pa se bodo prebivalci posluževali avto, dvokoles itd. Ta komisija bo tudi pozvala prebivalce krajev v bližini Celja, da bi se na glavni dan proslave ne posluževali vlaka, ki bo že itak preveč obremenjen z udeleženci iz oddaljenih krajev in mest. Komisija bo tudi zagotovila prevoz invalidov, z železniške postaje in drugih prometnih točk na proslavo na Ostrožnem.

Melja je prijavilo udeležbo nad tisoč delavcev in uslužbencev, v Koških jih bo kmalu 300, tudi na 12 terenu imajo doslej nad 350 prijav, vendar se ljudje še stalno prijavljajo in se število hitro večja. Lep odziv je tudi v Radvanju, Novi vasi in Kamnici. V okolici imajo največ prijav-

ljencev v Rušah (545). Veliko zanimanje za Ostrožno vlada v Poljčanah, kjer se je prijavilo že 250 ljudi, menijo pa, da se jih bo še enkrat toliko. Pohvaliti moramo tudi organizacije iz Limbuša, Pesnice in nekaterih manjših krajev, ki pridno sodelujejo pri pripravi za Ostrožno.

Celje bo bogato okrašeno

20.000 prijavljencev v celjskem okraju — Iz Dobrovelj bodo razen čuvarjev hiš vsi odšli na Ostrožno

Priloge na zbor štajerskih partizanov na Ostrožnem pri Celju zavzemajo v zadnjem času tedaj večji razmah tudi v celjskem okraju. Komisije pri okrajnem pripravljalnem štabu, ki ga vodijo tov. Sumrada, kot predsednik, tov. Sotlar, kot tajnik ter tov. Kovač, imajo polne roke dela. Odgovorno nalogo ima zlasti komisija za organizacijo prometa, oziroma prevoza udeležencev zbora na Ostrožnem. Po načrtu, ki je bil izdelan že dni, bodo bližnji kraji izločeni od motoriziranega prometa. Motorna prevozna sredstva, ki so na razpolago v okraju, bodo prvenstveno služila za prevoz udeležencev zbora, ki stanujejo v oddaljenih predelih. Z bližnjih krajev pa se bodo prebivalci posluževali avto, dvokoles itd. Ta komisija bo tudi pozvala prebivalce krajev v bližini Celja, da bi se na glavni dan proslave ne posluževali vlaka, ki bo že itak preveč obremenjen z udeleženci iz oddaljenih krajev in mest. Komisija bo tudi zagotovila prevoz invalidov, z železniške postaje in drugih prometnih točk na proslavo na Ostrožnem.

Okrajna sestanka med člani občinskih štabov ter zastopniki okrajnega štaba za priprave na Ostrožnem.

Partizanski mitingi v Soštanju

Pred dnevi je bila v Soštanju občinska konferenca ZKS na kateri so v glavnem razpravljali o pripravah in udeležbi na proslavi na Ostrožnem. Sklenili so, da bodo v Soštanju takoj začeli z resnim intenzivnim delom, da bodo nadoknadili, kar so doslej zamudili v pripravah za to veličastno slavje ter da bodo storili vse, da bo šlo tim več ljudi iz Soštanja na Ostrožno. Prav tako so sprejeli tudi sklep, da bo

delavsko prosvetno društvo »Svoboda« Soštanj organiziralo kulturne skupine, ki bodo že pred proslavo na Ostrožnem prirejali partizanske mitinge po okoliških naseljih in tako z vseh besedo obujali spomine na narodnoosvobodilno borbo.

Skojka Loka za Ostrožno

Na zadnji seji SZDL so v Skofji Loki izvolili poseben pripravljalni odbor, ki bo skrbel, da bo tudi to staro mesto naše Gorenjske dostojno zastopano na velikem slavlju štajerskih partizanov. Računajo, da bo iz Skofje Loke odšlo na Ostrožno nad 1300 ljudi. Izvoljeni pripravljalni odbor je že začel zbirati prijavitelce in denar za prevozne stroške ter značke. G.

Blizu Ljubljane je bogata delovna občina

Praznik Polja — Na partizansko taborjenje v Zajčjo Dobravo

V nedeljo bodo prebivalci občine Polje zaključili svoj občinski praznik z lepimi kulturnimi prireditvami in slavnostnimi zborovanji. Teh nekaj dni od zadnjega julija, kolikor že trajajo proslave, so si prebivalci Polja in okoliških krajev poveljili vsi ogledati tri lepe razstave: gospodarsko, takolimevano zgodovinsko oziroma razstavno: Polje v narodnoosvobodilni borbi ter likovno. Gospodarska razstava opozarja zlasti na to, da ima Ljubljana v občini Polje močno delovno gospodarsko zaledje. Na razstavi imajo poseben oddelek lovci, ki so v poljski občini precej številni in čebelarji. Zadržena slednja šteje okoli 35 članov, ki imajo nad 700 panjev. Čebelarji del razstave je prikupne posebno zaradi starih, prav imentnih panjskih kontnic. Med izdelki obrtnikov je največ pohištva, nekatere garniture sobnega po prav lepe, največ pozornosti pa zaslužijo redki posavski izdelki obrtnika Joška Pezdirca in prenovljena kolesa mehanika Antona Garšperšiča ter livarski izdelki livarja Franca Marolta, ki je v vil med drugim tudi kranjski spomenik pesnika Franceta Prešerna. Se celo vrsto imen obrtnikov bi lahko našeli, ki so se za to razstavo potrudili, bolj kot velika podjetja, toda to ni naloga našega lista. Vsekaror pa zlasti Ljubljančanom priporočamo ogled obrtniških izdelkov, razstavljenih na gospodarski razstavi v Polju.

Ta množični po posebno nazorno prikazuje slika o generalni stavki na Zaloški cesti, v kateri je poleg drugih padel tudi tovariš Černe iz Zaloga.

Zelo zanimiv je oddelek, ki prikazuje razvoj narodnoosvobodilne borbe na tem področju od leta 1941 do osvoboditve. Na razstavi je nazorno prikazano izdajstvo nekaterih duhovnikov, o čemer pričajo dokumenti in originalni podpisani župnika iz Bizovnika, ki je izročil okupatorju in domačim izdajalcem seznam mnogih borbi predanih ljudski. Na razstavi so tudi slike črnoročev, ki so s pomočjo Italijanov in pozneje Nemcev ter belogardistov zverinski mučili nedolžne ljudi po domovih.

Z ves ta teden je v občini Polje zelo živahno. Sleharni so razne prireditve, s katerimi proslavljajo občani svoj prvi občinski praznik, ki bo proglašen v nedeljo 8. avgusta. Na predvečer praznika bo veliki partizanski tabor. Na sam praznik bo slavnostna seja OLO Polje, zatem pa na Zajčji Dobravi veliko zborovanje. Razen slavnostnih govorov in kulturno umetniškega sporeda, bo tudi velik srečeval, katerega dobiki so vredni okrog pol milijona dinarjev.

Bosančki so obiskali svoj rojstni kraj

Svet za zdravstvo in socialno politiko OLO Soštanj je skupno z LR Bosno in Hercegovino omogočil otrokom padlih borcev iz Bosne, ki živijo na področju soštanjanskega okraja obisk rojstnih krajev. 20 zdravih, zagorelih bosančev je 3. avgusta odpotovalo z voditvi v Bosno, in sicer v Sarajevu, Jajce, Livno, Glamoč in Bugojno. Ob povratku si bodo otroci ogledali Split in Rab, kjer bodo obiskali sledove grozot italijanskega fašizma.

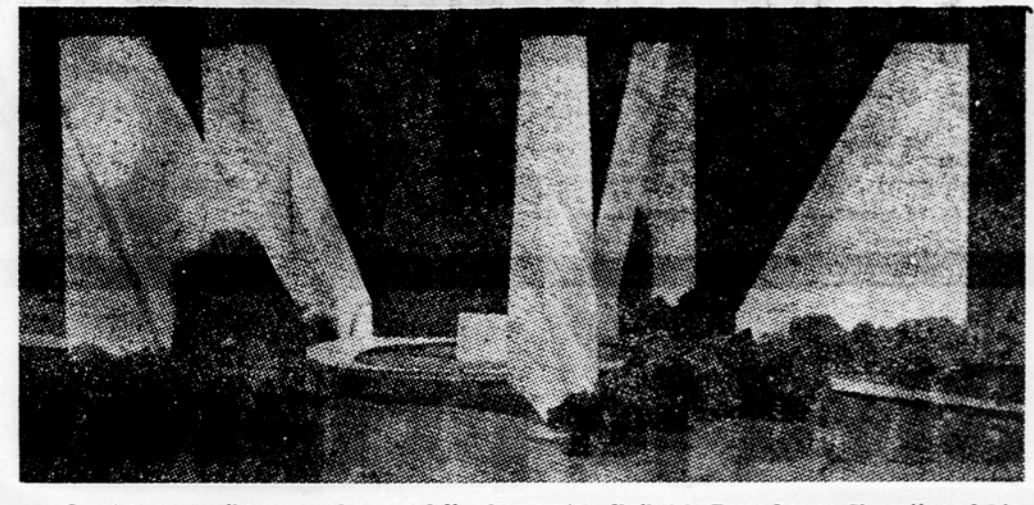
DEVIZNI TEČAJI

Na Dev. obratnem mestu v Ljubljani so bili dne 4. avgusta zaključki po naslednjih tečajih: USA dolar 840.— (941,78, 941,93, 213,98); angli. funt 2589,78 (2489,76, 2473,15, 194,42); DM 20.038,71 (20.038,71, 20.072,38, 281,01); belg. frank 1800.— (1800.—); franc. frank 268.— (268,09, 269,15, 200.—); kilir. švic. frank (18.930.—, 18.890.—, 123,95); obr. dolar Avstr. 850.— (848.—, 848,86—, 182,85); obr. dolar Danska — (736.—, 726,67, 145,56); obr. dolar Finska 604.— (605.—, 604.—, 101,33); obr. dolar Grčija 16.— (746,25, 746,82, 148,94); obr. dolar Italija 655.— (635.—, 111,67); obr. dolar Argent. — (635.—, 635.—, 111,67); obr. dolar Brazil. — (682,10, 682,09, 120,70).

Boljša preskrba Srbije z električno energijo

Bograd, 5. avg. Po podatkih uprave za investicijsko graditve v LR Srbiji bodo še ta mesec začele redno obratovati v tej ljudski republiki tri elektrarne: Raška, Vrla II. in Ovčarbanja. Te elektrarne bodo tako vključene v energetske sistem in bodo znatno zboljšale sedanji položaj glede oskrbe z električno energijo. Prvi agregat hidroelektrarne Raška, ki bo proizvajala letno 17,8 milijonov kWh električne energije, je bil priključen elektroenergetskemu sistemu 15. julija. Drugi agregat te elektrarne bo po sedanjih računih pričel obratovati sredi avgusta. Hidroelektrarna Vrla II. bo dala prve kilovate električne energije že čez nekaj dni, 10. avgusta. Nekaj časa bo ta elektrarna obratovala le po 2 do 3 ure dnevno, ker še ni napolnjen njen akumulatorski bazen. Hidroelektrarna Vrla II. bo lahko obratovala s polno zmogljivostjo šele po graditvi elektrarne Vrla I., ki bo izpuščala vodo za akumulacijski bazen elektrarne Vrla II. Konec avgusta bo začela redno obratovati tudi elektrarna Ovčarbanja. Njena letna zmogljivost bo znašala 15 milijonov kilovatih ur.

Spomenik žrtvam nacizma na Ljubelju

Osnetek spomenika, ki ga bo v nedeljo, 8. avgusta odkril GO Zveze borcev Slovenije pod Ljubeljem, na kraju kjer je bila podružnica taborišča Mauthausen. Osnetek je pred nedavnim objavil francoski časopis »Le deporté«, glasilo zveze francoskih deportirancev v Franciji. O odkritju spomenika so s poročili v domovino štirje Francozi-deportiranci, ki jih je vodil pot čez Ljubelj, ko so si ogledovali vse tiste kraje, kjer so bila zloglasna taborišča in kjer so trpeli in umirali tisoči in tisoči iz vseh držav Evrope. V Franciji, ki je hkrati za osnetok spomenika obkrožen v »Le deporté« poziva zveza francoskih deportirancev v vse deportirane in njihove vodje v Franciji, da se kar v največjem številu udeležijo odkritja spomenika z besedami, ki so jih omenjeni štirje tovariši slišali na svoji poti čez Ljubelj v Jugoslaviji: »Mi še vedno pričakujemo Francozov, ki se zdi, da so nas pozabili. In več kot njih —«

SE LETOS BODO ZAČELI ZIDATI

Nov hotel v Postojni

Turizem v Postojni narašča iz leta v leto. Postojnsko jama je obiskalo lani okrog 40.000 tujih in nad 120.000 domačih gostov. Razen tega je šlo skozi Postojno kot važno zemljevid v prometno vozlišče — v smeri Ljubljana-Reka-Gorica in Trst — nekaj 100.000 turistov. Ta dejstva so končno dokazala, da je treba v Postojni čimprej začeti zidati nov hotel.

Prvi je to spoznal ljudski odbor postojnske mestne občine. Postojna ima že 70-letno turistično tradicijo. Leta 1885 so tukaj zgradili za tedanje dobo moderen hotel (Adelsberger-hof), ki je veljal takrat za enega najboljših aktivnih hotelov v bivši Avstriji. Lastnik hotela Švicar Proger je znal prigrabiti v Postojni številne goste iz Švice, Nemčije, Italije in iz vseh avstrijskih dežel; z agilitostjo strokovno sposobnega gostinskega in turističnega strokovnjaka je začel zadrževati goste po več dni v Postojni, da si ogledajo podzemeljske krasote Postojnske jame in druge zanimivosti bližnje okolice. Po prvi svetovni vojni so sicer zgoraj navedeni hotel uredili v trgovsko stavbo, vendar je Postojna do leta 1942, ko je zgorel hotel »Krona«, še vedno lahko prenočila 190 gostov. Po zadnji vojni je se to število prenočitelj znižalo na 80.

„Ljudožrei“ v Halozah

Haloze so v Sloveniji, pa tudi izven naše ožje domovine mnogim ljudem kar dobro znane; saj pridelajo tu sladko kapljico, ki jo cenijo povsod po svetu. Manj znane pa so po rečnici in celo lakotni, ki je bila pred vojno pri Halozah v gosteh vsako leto.

Do danes se je to nekdanje težko stanje že precej izboljšalo. Doraščajoča mladina se bolj in bolj zaposluje v naši industriji, redki vaški močotci pa tudi ne morejo več izkoriščati ljudi, kakor so to delali desetletja. Tu je zakon o agrarni reformi, zakon o agrarnem maksimumu in končno — najmlajšim med njimi — zakon o odpravi vinskih odnosov.

Ne glede na to pa se še najdlje ljudje, ki menda ne vidijo globokih »socialnih sprememb« v naši družbi in nadaljujejo kar po starem: izkoriščajo stare ljudi, ki so jim garali vse življenje, in se nič ne zmenijo za naše zakonske predpise.

mešanov za zidavo hotela, je dal ljudski odbor perspektivno skico v izložbo Putnika, z namenom, da dajo meščani svoje pripombe. Razen tega je v izložbi trgovine »Tekstil« razstavljeni novi urbanistični načrt mesta. Zgraditev novega hotela bo Postojni omogočila, da postane dejansko turistično središče Prilomske. S tem bo Postojna nehala biti mesto izključno tranzitnega prometa, in to po vsej pravici: v njeni bližnji okolici so številne turistične zanimivosti, tako Predjamski grad, Rakova dolina, Cerkljško jezero, Kržižna jama, Nanos, Snežnik itd. Prav nobene dvoma ne more biti o tem, da se bo v hotelu investirani denar obrestoval v zelo kratkem času. J.S.

Dr. Siniša Stanković * častni doktor univerze v Nancyju

Beograd, 5. avg. Univerzitetni svet v Nancyju je podelil naslov častnega doktora našemu znanstveniku dr. Siniši Stankoviću, členu Srbske akademije znanosti v Beogradu ter predsedniku Akademikega sveta FLR. Sklep univerzitetnega sveta je potrdila tudi francoska vlada. Znanstveno delo dr. Siniše Stankovića na področju fizike je zelo znano v inozemstvu. Poleg vrste znanstvenih del, objavljenih v našem jeziku, je nekaj svojih del napisal v jezikih drugih narodov, med njimi v francoskem. Dr. Stanković je znan tudi kot pedagog ter je redni profesor prirodno-matematične fakultete v Beogradu in vodja fakultetnega zoološkega zavoda.

Zivahen tujski promet v koprskem okraju

Koper, 5. avg. Letošnja poletna sezona je tudi okraju koprskoga okraja, v Portorožu, Piranu, Kopru in Ankaranu doslej svoj vrhunec. Številni tuji gosti so zasedli vsa razpoložljiva mesta. V Ankaranu so zasedli vse weekend hišice. Mnogo je tudi domačih tabornikov, ki preživljajo svoj dopust pod šotari. Posebno živahno je v Portorožu, kjer je vse polno gostov, predvsem Avstrijcev, Holančev, Švicarjev in Švedov. Turgijska industrijska zbornica je organizirala vrsto zabavnih prireditvev. Tako bo 10. t. m. v Portorožu velik mednarodni plesni turnir, na katerem bodo sodelovali plesni pari iz Nemčije, Finske, Norveške, Avstrije in Jugoslavije. V sredo, 11. t. m. bo plesna revija. V kratkem bodo nastopile tudi razne folklorne skupine ter znani slovenski orkester iz Ljubljane.

Celje in vsa celjski okraj bo v dneh zbora bogato okrašeno. Ze sedaj pripravljajo načrte za postavljanje slavokoli v mestu in tudi na vseh prometnih poteh, ki vodijo na prostor, kjer bodo velike proslave.

Doslej se je v celjskem okraju prijavilo za Ostrožno okrog 20.000 ljudi. Toda to še ni dokončna številka, saj je za proslave na Ostrožnem veliko zanimanje. Iz nekaterih vasi bodo odšli vsi ljudje. Tako poročajo iz Dobrovelj, da bodo razen čuvarjev hiš odšli vsi na Ostrožno. Zato tudi vasi, ki doslej še niso zbrale mnogo prijav, ne bodo dopustile, da bi ostale med zadnjimi. Spominskih značk so doslej v okraju prodali okrog 8000 in od teh polovico v občini Zalec. Tudi pri prodaji značk se bo še razvilo tekmovanje v posameznih krajih, saj ne sme biti udeležencev, ki bi ne imeli lepe spominke značke »Stajerska v borbi«.

Da bi priprave za proslavo na Ostrožnem in za udeležbo še bolj poživili, bodo v prihodnjih dneh po vseh občinah celjskega

Važni ukrepi za povečanje kmetijske proizvodnje

Zadnji odloki zveznega izvršnega sveta o odkupni ceni žit, kontrahiranju kmetijskih proizvodov na osnovi preduma in povečanem regresih za umetna gnojila ter popustih za semensko blago bodo nedvomno vzbudili veliko zanimanje, pa tudi zadovoljstvo med kmetijskimi proizvajalci. Z njimi se pravzaprav uresničujejo te iste postavke načrta družbenega plana za leto 1955, ki predvidevajo omejene ukrepe na področju kmetijstva. Da je temu tako, je razumljivo, saj se gospodarsko leto v kmetijstvu začne z jesensko setvijo in je tedaj pravilno in logično, da se tudi ukrepi, ki jih predvideva plan, uveljavijo pravočasno.

dosegli na vseh 5 milijonov 200 tisoč hektarjih ornih površin v žitornih rajonih, bi lahko povečali proizvodnjo žita za okrog 80.000 vagonov, industrijskih rastlin za okrog 300.000 vagonov in povrtnin za okrog 6000 vagonov. Če pa upoštevamo še ostala področja, bi proizvodnjo žita lahko povečali za 120.000 vagonov. Prav toliko približno znaša naš primanjkljaj v žitu (zadnja leta smo uvozili povprečno 70 tisoč vagonov pšenice letno) in že v nekaj letih bi se lahko povsem osvobodili od uvoza žita in povečali njegov izvoz. Pot ki temu pa je seveda povečanje domače proizvodnje umetnih gnojil in povečan uvoz nekaterih gnojil in pa povečana potrošnja umetnih gnojil. In k povečanju potrošnje naj pripomorejo tudi pravkar izdani ukrepi.

Zgoraj omenjeni in pravkar izdani ukrepi naj poleg drugih vplivajo na učinkovito povečanje kmetijske proizvodnje že v prihodnjem letu. K temu bodo pripomogle ne samo ugodne cene, ki jih bodo proizvajalci prejeli za svoje vnaprej sklenjene pridelke, temveč tudi predumi v umetnih gnojilih, kvalitativni semenih in podobno in pa tudi ugodne cene umetnih gnojil in semen.

Znano je, da imamo v naši državi ogromne možnosti za povečanje kmetijske proizvodnje na obstoječih obdelovalnih površinah, treba je le to proizvodnjo intenzivirati. To bomo med drugim dosegli tudi z večjo porabo gnojla, tako naravnega kakor umetnega. Strokovnjaki računajo, da bi z uporabo standardnih količin azotnih, fosfornih in kalijevih gnojil lahko pri nas dosegli minimalno povečanje proizvodnje pšenice za 250 kilogramov na hektar. Če bi to

V lepo okrašenem domu Partizana v Polju je že od preteklosti odprta zgodovinska razstava, ki jo je obiskalo doslej že nad 2000 ljudi. Posebno veliko zanimanje je za oddelek, kjer so razstavljeni slike padlih borcev in žrtev fašističnega terorja iz vse občine. V prvem delu razstave vidimo revolucionarno delo naprednih tovarišev iz Zaloga in Zadovora, ki so že takoj ob začetku stare Jugoslavije vodili delavske množice po poti napredka, jih vzgajali v družtvih »Svoboda« in se borili z reakcionarnimi režimi.

Zaenkrat je največ prijavljencev v Mariboru za Ostrožno. Podatki kažejo, da bo v mariborskem okraju prijavilo na Ostrožno okrog 2500 ljudi. To število pa ne odgovarja dejanskemu stanju, saj Mariborčani povsod živo razpravljajo o udeležbi na Ostrožnem, odgovorni tovariši pa ne poskrbijo za to, da bi zbrali prijave za udeležbo.

TURISTIČNI BIRO

obvešču, da vozi vsako soboto avtopolman iz Ljubljane v Portorož.

Odhod iz Ljubljane ob 15. uri, povratek iz Portoroža v nedeljo ob 19. uri. — Cena v obe smeri 600 dinarjev.

Rezervacije sprejema TURISTIČNI BIRO Ljubljana, Miklošičeva 17.

ZDRAVKA VRLINEK

Pogreb dragoga pokojnika bo 7. t. m. ob 16. uri iz Nikolajeve mrl. večnice na Zalah.

Zalučiči: žena Gizela, hčerki Tatjana in Vika; roditelji, Vrliček, Tonček, Vidmar, ing. Cvikel, Vavpetič, Piskar in Stavičnik.

Ljubljana, Podgorje pri Kamniku, London, Gottwaldov, 5. & 1954.

MARIJA BIZJAK

Pogreb nepoznane bo 7. t. m. ob 16. uri iz Marijine mrl. večnice na Zalah.

Zalučiči: žena Gizela, hčerki Tatjana in Vika; roditelji, Vrliček, Tonček, Vidmar, ing. Cvikel, Vavpetič, Piskar in Stavičnik.

Ljubljana, Podgorje pri Kamniku, London, Gottwaldov, 5. & 1954.

Antiperonosopna služba

Poročilo za dne 4. avg. 1954

Srednje dnevne temperature so se gibale med 19,09°C v Svetvini in 24,39°C v Vipočkah; relativna vlaga med 49% v Termici in 82% odstotkov v Mokronogu. Padavin ni bilo.

NAPOVED: Izbruh peronosope je pričakovati v noči med 6. in 7. avgustom in v okolici Mokronoga, v ostalih vinogradnih predelih pa je njena inkubacijska doba že potekla. Ker je torej v letošnjem letu minila nevarnost pred peronosopo, ni treba več pripraviti vinogradov na še vedno, ne preti nevarnost pojava odjida. Zato naj vinogradniki škropijo vinograde z žveplovimi preparati (koloidalno žveplo). Na 100 litrov vode dodate 200 do 300 gr. Kumulusa ali Kosanin ali Sumporola.

Uprava hidrometeorološke službe, Kmet. raziskovalni in kontr. zav.

Vsem sorodnikom in znancem sporočam žalostno vest, da je umrla po dolgotrajni bolezni naša ljuba žena, mamica

MARIJA BIZJAK roj. Gregorc

Pogreb nepoznane bo 7. t. m. ob 16. uri iz Marijine mrl. večnice na Zalah.

Zalučiči: žena Gizela, hčerki Tatjana in Vika; roditelji, Vrliček, Tonček, Vidmar, ing. Cvikel, Vavpetič, Piskar in Stavičnik.

Ljubljana, Podgorje pri Kamniku, London, Gottwaldov, 5. & 1954.

Na sredne četrtke

Nova sovjetska nota

ODMEV NA SOVJETSKO NOTO

Dramatične in nepričakovane poteze Moskve

Sovjetski veleposlaniki v Washingtonu, Londonu in Parizu so v sredo izročili vladam treh zahodnih sil novo sovjetsko noto za sklicanje četrte konference zunanjih ministrov o evropskih vprašanjih, ki naj bi bila v avgustu ali septembru. Značilno je, da Sovjetska zveza ni čakala na odgovor zahodnih sil na svojo noto, ki jim jo je dostavila 24. julija, temveč je pred tem odgovorom, za katerega je ves zahodni tisk napovedoval, da bo negativen, predložila novo noto, ki je po prvih informacijah iz zahodnih prestolnic bolj konkretna od prve. V tej zvezi sodijo v Londonu, da je Sovjetska zveza verjetno zaslišala, da bo pred odgovorom zahodnih sil lahko poteklo še precej časa ter da bi se medtem lahko zgodilo marsikaj, kar bi bilo proti sovjetskimi željam in načrtom. Pri tem mislijo predvsem na vprašanje EOS v Franciji, ki ga je Mendès-France postavil v svoj program takoj za tuniškim vprašanjem in vprašanjem finančno-ekonomskega programa. Konkretni predlogi o novi četrti konferenci naj bi po sovjetski sodbi naredili ugoden vtis na del zahodnega javnega mnenja in prisilili zahodne sile, da bi sprejele sovjetski predlog preden bi izvedle svojo namero — podelitev popolne suverenosti Zahodni Nemčiji.

London, 5. avg. (Tanjug) — Sovjetska vlada je poslala stični note Veliki Britaniji, Franciji in ZDA, v katerih jih poziva, da bi bila ta ali prihodnji mesec preliminarna konferenca zunanjih ministrov štirih sil, ki bi morala pripraviti teren za širšo konferenco o načrtu splošne varnosti Evrope. Ne da bi čakala na odgovor zahodnih sil na zadnjo noto od 24. julija, je Moskva storila novo — kakor poudarjajo v Londonu — »dramatično in nepričakovano potezo«, pri čemer je poudarila, da je po sovjetski sodbi osnovne važnosti podvzeti nove napore za rešitev nemškega vprašanja. V londonskih diplomatskih krogih opozarjajo, da je naglica, ki jo je pokazal Molotov, v popolnem nasprotju z dosedanjim prakso Moskve. To pojasnjujejo tukaj z dejstvom, da je bila sovjetska vlada razočarana zaradi oklevanja zahodnih sil, predvsem pa Francije glede vprašanja poziva na konferenco o evropskem aktu varnosti. Dodajajo, da ima tudi sinočnja nota za cilj, da ponovno vpliva na odločitev sklepa Francije o evropski armadi o odnosu o oborožitvi Zahodne Nemčije, ker je Mendès-France nameraval to vprašanje iznesti pred narodno skupščino. Po prvem odmevu sklepajo,

da bodo zahodne sile odgovorile negativno, čeprav je tudi nova nota Molotova preračunana na to, da otežkoči odklonitev sovjetskega poziva. Britanski, francoski in ameriški predstavniki proučujejo danes v Londonu načrt odgovora na sovjetsko noto od 24. julija.

Odgovor zahodnih sil se bo nanašal na oba poziva sovjetske vlade. Sporočajo, da so pred izročitvijo druge sovjetske note predloge iz prve note proučevali v svetu Atlantskega pakta v Parizu. Vsi člani sveta so podpirali stališče Velike

Britanije in ZDA, da je treba odkloniti sovjetski poziv. To so motivirali s tem, da so sovjetsko noto tolmačili kot pokus Moskve, da bi onemogočila oborožitev Zahodne Nemčije, da bi se ameriške čete umaknile iz Evrope in se razbil Atlantski pakt. Britansko zunanje ministrstvo ne daje nobenih komentarjev o sinočnji sovjetski noti, češ da jo morajo predhodno pazljivo proučiti.

Za „cono miru“ v jugovzdolni Aziji

Predlog predsednika indijske vlade, ki pa je odvisen tudi od jamstva Velike Britanije, ZDA, ZSSR in Kitajske — Indija noče, da bi bila Formoza vključena v načrt za varnost Azije

Washington, 5. avg. (Reuter). Danes bo sestanek predstavnikov dežel članic pacifiškega pakta (Avstralije, Nove Zelandije in ZDA), na katerem bodo razpravljali o načrtu za ustanovitev pakta za obrambo jugovzdolne Azije. Kakor poročajo, je bil dosežen že pomembni napredek v pripravah za ustanovitev sporazuma o obrambi tega dela Azije, in sicer s pomočjo bilateralnih razgovorov med ZDA, Francijo, Siamom in Filipini. Ameriško zunanje ministrstvo se vedno čaka na to, kakšno stališče bodo do tega vprašanja zavzele Indija, Ceylon, Burma, Pakistan in Indonezija, ZDA so s svoje strani že predlagale, da bi bila 6. septembra na Filipinskih konferenca, posvečena proučevanju tega vprašanja.

na tej konferenci. Menijo, da bo od dežel Colomba konference edino Pakistan pripravljen pristopiti k predlaganemu paktu.

vijo Formoze v obrambni sistem Azije bi se po prepričanju, ki vidi v New Delhiju, povečala napestot in še bolj komplicirali načrti glede sistema varnosti.

Indija je že po predsedniku sodelovala pri teh razgovorih, medtem ko so odgovorni predstavniki Indonezije včeraj izjavili, da je skoraj popolnoma neverjetno, da bi njihova dežela sodelovala

New Delhi, 5. avg. (AFP). V indijskih političnih krogih menijo, da bo predsednik Nehru verjetno sprejel pogabilo predsednika ceylonske vlade Kotelavale glede sodelovanja na konferenci petih dežel jugovzdolne Azije. Ta konferenca bi morala izdelati skupno stališče do ameriškega predloga o ustanovitvi obrambnega sistema za jugovzdolno Azijo. Predsednik Nehru je opozoril, da ima za to vprašanje svoj lastni predlog. — Vendar doslej ni bilo uradno ničesar sporočenega o vsebini tega predloga. Smatrajo, da bo Nehru predlagal ustanovitev »cono miru v jugovzdolni Aziji«. K temu sporazumu bi pristopile Indija, Indonezija, Ceylon, Pakistan in Burma ter bi bil zasnovan na načelih miroljubne koeksistence, ne vmešavanja v notranje zadeve, vzajemnega spoštovanja in spoštovanja ozemeljske neodvisnosti in suverenosti. Kakor kaže, bi morale za ta indijski načrt sporazuma o »coni miru« dati garancije Velika Britanija, ZDA, Sovjetska zveza in Kitajska.

V New Delhiju so s precejšnjo zaskrbljenostjo sprejeli poročila o predvčerajšnji izjavi ministra Dullesa, po kateri naj bi bila tudi Formoza vključena v ameriški načrt za varnost Azije. Poudarjajo, da je med Kitajsko in Formozo še vedno vojno stanje. Z vključit-

HAMBURG, 5. avg. (Reuter) Osebe hamburških javnih služb je včeraj stopilo v stavko, ker zahteva zvišanje plač. Zaradi tega je nad milijon meščanov ostalo brez mestnega prometa, brez plina in vode. Hkrati je sindikat kovinskih delavcev na Bavarskem sklenil povzeti svoje člane, da v ponedeljek stopijo v stavko, medtem ko tudi drugi sindikati groze z ustavitvijo dela, če jim ne bi ugodili glede zahtev po zvišanju plač. Pričakujejo, da bo stavka 14.000 nameštencev hamburških javnih služb trajala dva dni. Zadnja pogajanja s predstavniki sindikata, ki so bila sinoči, so se zaključila brez uspeha, ker so delavci izrekli kompromisni predlog. Po mestu skrbe za promet samo takšni in avtobusi privatnih tvrdk. Stavkoječi so postavili posebne ekipe, ki skrbijo za potrebe bolnišnic.

„Razumen glas“ v poplavi iredentističnih groženj

Kakor kaže, so si za primer, da pride do podpisa sporazuma, iredentisti in kominformovci razdelili področje za pogrome proti Slovincem

Trst, 5. avg. (Po tel.). — Vsa predvidevanja, ali je objava sporazuma res blizu ali ne, poudarjajo politični opazovalci v Trstu — ostanejo le ugibanja, dokler se ne izjavi italijanska vlada, od katere pripravljeno je predvsem odvisen sporazum. Najvažnejše pa je, poudarjajo v Trstu, da rimska vlada pokaže dobro voljo za zboljšanje odnosov z Jugoslavijo, tako da preneha z iredentistično šovinistično politiko, ki zastruplja ozračje na poti k normalizaciji odnosov. V trških naprednih krogih so zato pozdravili pismo gospoda Pincherla, objavljeno v listu »Unita Popolare«, v katerem med drugim opozarja na preča gospodarska in socialna vprašanja v Trstu ter da se pri-

znava enakopravnost Slovencev, ker so »italijani in Slovenci v enaki meri sinovi te zemlje«. Gospod Pincherle spada med tisto skupino trških Italijanov, ki so že pred meseci obsodili fašistične in šovinistične metode iredentističnih strank. Toda tak »razumen glas« kot so označili pismo gospoda Pincherla v trških naprednih krogih, je zaskrbljen primer v poplavi šovinistične zaslepienosti. Iredentistični tisk dan z dnem grobo napada zahteve Slovencev po jamstvih in enakopravnosti, pojavil se je nedemokratičen zahtev, po katerem bi več kot polovica Tržačanov izgubila eno najvažnejših državljanjskih pravic, nadalje obsoja tako ime-

novani Sartorijev načrt za raznarodovanje itd. Vse to so elementi, ki kažejo, kam se bo usmerila bodoča rimska politika do Trsta.

V zvezi z glasovi, da je sporazum o tržaškem vprašanju pred vrati, pa vedno bolj množično vzmernirja vest o vedno večji aktivnosti kominformistov in neofašistov, ki bi hoteli, da ostane Trst jabolko spora med Italijo in Jugoslavijo. Že pred dnevi je objavila agencija »United Presse« vest, kako se v Trstu boje, da bi kominformisti lahko povzročili nemire. Prav tako se je v tisku pred kratkim pojavila vest, kako se pripravljajo fašistične skvadre, da bodo izkoristile brezvladje ob priliki predaje oblasti za borbo proti Slovincem. Pojavili so se že posamezni primeri groženj, prav tako so se širili tudi letaki, v katerih groze, da se bodo mačevali nad Slovinci za pobite fašiste. Sodeč po vsem tem, vse kaže, da so vloga razdeljene in je področje kominformistov predvsem podeželje, kjer bi iredentisti ne uspeli. Govori se, da bodo skušali incinerirati kominformisti incident na mejah, zlasti v mljski občini, kjer imajo občino v svojih rokah. Ponoven dokaz sodelovanja med kominformisti in iredentisti je tudi resolucija, ki so jo podpisali v Miljani krščanski demokrati, liberalci in predstavniki socialnih demokratov in kominformisti. To resolucijo so poslali ministrskemu predsedniku gospodu Scelbi, s katero zahtevajo, da bo mestna občina v celoti priključena Italiji. Kominformisti pa sedaj terorizirajo prebivalstvo in ga hujskajo proti tistim prebivalcem na Mijskem polotoku, ki so podpisali resolucijo, da so proti povratku Italije. Zaradi težkih izkušenj, ki jih imajo tržaški demokratični prebivalci v preteklosti z iredentisti, je »Primorski dnevnik« postavil zahtevo, da bi morali s kompromisno rešitvijo prepovedati tudi vsako izražanje nacionalne in rasne mržnje »zlasti pa« — poudarja »Primorski dnevnik« — »nas mora bodoči sporazum pred snovatelji in izvrševalci izrecno in učinkovito zavarovati pogromov.« S. L.

Tuniški bej odklonil listo ministrov

Napad »Muslimanskih bratov« na »Neodestur«

Tunis, 5. avg. (AFP). V obveščenih krogih potrjujejo, da tuniški bej ni odobril liste ministrov, ki mu jo je v terek predložil Ben Ammar in na kateri so bila skoraj izključno imena pripadnikov stranke

Rabat, 5. avg. (AFP). Potrjujejo, da je maroškoški paša Tamiel Glaui včeraj izročil francoskemu generalnemu rezidentu v Maroku Francisu Lacoste pismo o položaju v Maroku. Kakor se je zvedelo, je s tem pismom opozoril francoske oblasti na nevarnost, »ki grozi bodočnosti Francije v Maroku zaradi intrig brezvestnih, če ne tudi zločinskih agitatorjev v korist bivšega sultana.«

Tuniški bej Sidi el Amin

»Neodestur« in njenih simpatizerjev. Pogajanja glede sestave vlade se nadaljujejo, v obveščenih krogih pa sodijo, da so bile v prvotno listo vnesene nekatere spremembe in so k sodelovanju povabili tudi nekatere osebnosti, ki ne pripadajo »Neodesturju«.

Kairo, 5. avg. (AFP). Organizacija »Muslimanskih bratov«, list »Al Ikwane Al Moslemune«, v današnji številki ostro obsoja vodstvo tuniške nacionalistične stranke »Neodestur« zaradi nadaljevanja pogajanj s Francijo. List izraža mnenje, da je »Neodestur« s tem, da je sprejel francoski predlog za sestavo avtonomne tuniške vlade »zagrešil dejanje veleizdaje«.

Mednarodni kongres rudarjev

Dortmund, 5. avg. (AFP). Tu že nekaj dni zaseda mednarodni kongres svobodnih sindikatov rudarjev, na katerem sodeluje tudi Jugoslavija. Vrsta komisij pripravlja priporočila za plenarno sejo o vprašanju dela v rudnikih železne rude, o položaju mladih rudarjev, statutu mednarodne organizacije svobodnih sindikatov rudarjev in o drugih vprašanjih.

Britansko-perzijski spor končan

Teheran, 5. avg. Danes opoldne je bil podpisan načrt sporazuma med Perzijo in konzorcijem za prodajo petroleja. Načrt sta podpisala perzijski finančni minister Ali Amin in predstavnik delegacije konzorcija Howard Page.

London, 5. avg. (AFP) Z objavo štirih dokumentov v Londonu je bil danes končan britansko-perzijski petrolejski spor. V izjavi britanskega zunanjega ministra je dan pregled vsega tega vprašanja, medtem ko so bile ostale tri izjave hkrati objavljene tudi v Teheranu. Prva od teh treh deklaracij se nanaša na perzijsko plačilo kompenzacij Anglo-perzijski petrolejski družbi, na problem plačil med Veliko Britanijo in Perzijo, tretja pa je skupna izjava perzijske vlade in predstavnikov osemih petrolejskih družb o ustanovitvi novega konzorcija za eksploatacijo in prodajo perzijskega petroleja.

Smrt: »Tu bi se dalo še nekaj uloviti.« (Karikatura: J. Grabovac.)

Enakopravnost v Balkanski zvezi

(Nadaljevanje s 1. strani)

uvrščajo v zvezo po načelu suverene enakosti in polne enakopravnosti držav. V samem prednačrtu je določeno, da se tudi v času miru, kakor v času vojne nevarnosti, pojavljajo gotovi skupni organi, katerih naloga in cilj je, da pripravijo, organizirajo in izvedejo izvršitev nalog, ki si jih je zveza postavila. To bodo sveti ministrov obrambe, katerih člani bodo ministri za zunanje zadeve, ministri vojske in načelniki generalnih štabov. Ti bodo proučili primere, ki so nastopili, določali obseg pomoči, ki je nujna, vsklajevali akcije in točno določali vse obveznosti, ki so v načrtu. Lahko bi dejali, da je tak elastičen aparat, sestavljen iz politikov in vojakov, mnogo učinkovitejši od naddržavne vojaške organizacije, ki zahteva ogromen ustroj v času miru in katerega popularnost ni vedno enako učinkovita v času vojne.

naj to mislijo. Hoteli pa bi tu poudariti, omejujoč se na to, kar smo mogli zvedeti, da je pod balkansko posvetovalno skupščino zamisljeno telo, ki ima od samega začetka izrazito posvetovalno stališče v cilju zagotovitve parlamentarnega nadzorstva nad delovanjem bodoče balkanske zveze. To, kar z evropsko skupščino nima ničesar opraviti, je evropska obramba. Evropska skupščina mora voditi evropsko politiko, ne pa se mešati v evropsko obrambo. Zato so med svetom ministrov severnoatlantskega pakta in strasbourške skupščine okrvavljeni meči. Tri balkanske države začenjajo ravno nasprotno pri pojmovanju, da so tri vlade odvisne od svojih skupščin. Zato bodo tri skupščine izvolile svoje delegacije za skupno izmenjavno misli v vprašanjih splošnega interesa za tri države, tako da bo ta posvetovalna skupščina s pomočjo priporočil, poslanih nacionalnim skupščinam posameznih dežel — udeležena neposredno vplivala na tri vlade pri izvajanju zavezniške politike s tem, da bodo nacionalne skupščine, poudarjajoč in sprejemajoč obvezne sklepe, po teh priporočilih dajale tudi obvezna navodila, odnosno odločujočo podporo zavez-

regionalno skupno izvajanje kolektivne pravice nujne obrambe v primeru oboroženega napada od zunaj. Vse stranke vedo, kaj je mogoče. V arhivih njihovih generalnih štabov je popolna dokumentacija o možnostih in učinkovitosti delovanja treh armad. Ne bo nobenih presenečenj niti očitanih, da se je nekdo zmotil. Tu se igra z odprtimi kartami, ker je samo tako mogoče igrati, če gre za igro odprtega srca. In srca treh narodov so odprta zato, ker so to narodi, ki kot cilj svoje borbe postavljajo splošni mir, nacionalno varnost, svobodo in politično neodvisnost. Za njih je vojna zlo, ki jim ogroža pra te dobrine, ki se imenujejo neodvisnost in svoboda. Toda hkrati, ko te tri države prehajajo iz stopnje prijateljskega sodelovanja v zvezo, obstoja dokaz tudi o tem, da se ne prepričala, da bo medsebojna obramba učinkovita, če sprejmejo obveznosti skupne obrambe. Morda je to izšlo prav iz načrtov in sklepov za izvedbo načrtov.

Mnogi, ki niso zadovoljni s to našo organizacijo, trdijo, da Balkanska zveza ni nič drugega, kakor privesek severnoatlantskega pakta, odtuščno ju očita EOS. Organizacijsko je mogoče z gotovostjo negativno odgovoriti na ta očitek. Z Balkanske zveze Jugoslavija ne bo prevzela nobene obveznosti, ki bi na kakr-

šen koli način šla preko meje skupnega izvajanja pravice na samoobrambo treh balkanskih držav. Vendar pa to ne pomeni, da Balkanska zveza preprečuje Turčiji in Grčiji, da bi sodelovale v severnoatlantskem paktu in eventualno jutrišnji EOS. Vendar pa obveznosti, ki jih bosta Grčija in Turčija sprejeli v okviru treh zvez, ne zmanjšujejo obveznosti Grčije in Turčije do Jugoslavije. Če bi bila Jugoslavija napadena, ji morata biti dve deželi priti na pomoč, ne glede na zadržanje ostalih članic severnoatlantskega pakta ali EOS. Prav tako Jugoslavija pravno ne bo primorana vstopiti v akcijo, če bi morali Grčija in Turčija na osnovi svojih zavezniških obveznosti stopiti v akcijo proti neki tretji državi, čeprav nista napadeni. Pravno je tako, vendar to ne pomeni, da mora biti tudi politično tako. Če bosta Atlantski pakt ali EOS delovala v smislu načel OZN ter se postavila v obrambo svobode držav agresije, v kolikor bi tak primer nastopil, bo Jugoslavija verjetno odgovorila svoji dolžnosti iz Ustanovne listine OZN ter se v tem primeru znašla na isti strani, na kateri bodo tudi oni. Če pa bodo te organizacije, v kar ne verjamemo, nastopile drugače, potem bodo same nosile odgovornost za svoje ravnanje in te odgovornosti Jugoslavija ne bo delila z njimi.

TELEGRAMI

LONDON, 5. avg. (AFP). V bilteno, ki ga je davi objavilo britansko gibanje za svobodo kolonij, je izraženo upanje, da bo francoski premier posvetil pozornost tudi vprašanju Maroka. V tem gibanju je vključenih 200 raznih organizacij in 66 poslancev britanskega parlamenta, na čelu gibanja pa je laburistični poslanec Tenner Brockway.

TUNIS, 5. avg. (Reuter). Med spornimi, ki so danes izbruhnili v Fezu med pristaši in nasprotniki bivšega sultana Sidi Mohameda ben Jusufa, je bilo ubitih 5 Maročanov in več ranjenih. Demonstracija zaradi zadrževanja ladje v Temzi in zaradi poškodb raznih mornarjev.

strani so trupla ubitih odnesli s seboj, ko so se umaknili. V zadnjih neredih v Maroku je bilo dosej ubitih že 28 ljudi.

TOKIO, 5. avg. (AFP). Japonska tvrdka »idemuki Kosane« je danes sporočila, da bo ob koncu tega meseca poslala v Perzijo svojega predstavnika z nalogo, da prouči možnost za nakup petroleja za Japonsko.

Evakuacija iz sueške cone Kairo, 5. avg. (AFP). Po poročilih egiptovskega tiska so britanske vojaške oblasti začele evakuirati materiale iz svoje čete iz nekaterih oporišč v coni Sueškega prekopa. Prvi vlak britanskih vojakov bo danes zapustil Fajed na poti v Port Said. Pričakujejo, da bodo vsak dan odpeljali najmanj po 200 ton raznega materiala. Prva ladja, s katero bodo ta material odpeljali v Vel. Britanijo, bo po sedanjem načrtu zapustila Port Said 18. t. m.

Trgovina med Kitajsko in Finsko

Helsinki, 5. avg. (AP). Tu so zdaj končana pogajanja o razširitvi blagovne izmenjave med Kitajsko in Finsko. Namestnik kitajskega ministra za zunanjo trgovino Lej Jen Uin, ki je bil šef kitajske delegacije na pogajanjih v Helsinki, je danes odpotoval v Peking.

Rožna dolina OKNO V SVET

Na podlagi goriškega sporazuma gre dnevno skozi ta vrata v Italijo in STO do 60 vagonov blaga

Rožna dolina, ki se vije med Panovcem in kopastimi griči, porasli s zelenimi brajdami, je prelep kotic naše slovenske domovine. Podnebje je izredno milo; na prostem rasto visoke palme, državna vrtnarija pa goji čudovite cvetlice. Ne daleč stran na Pristavi je rastlinjak z eksotičnimi, vedno zelenim rastlinjem in redkimi južnimi drevesi, ki jih ni drugod v naši državi.

Ob priključitvi k svoji matični državi je kazala ta dolina precej zanemarljivo lice zaostalega kmečkega področja. Danes, po sedmih letih, se vsak potnik čudi napredu tega kraja in ži-

mednarodnega prometa. V novi zgradbi je tudi lepo opremljena okrepčevalnica. Okolje, za katerega je prispevalo tudi »Primorje-eksport« nad 2 milijona dinarjev, je prav lepo urejeno. Tem pridobitvam so se letos pridružile še druge. »Primorje-eksport« je uredilo javno neonsko razsvetljavo od mednarodnega bloka do odcepa nove ceste, ki jo zidajo iz Nove Gorice skozi predor pod Panovcem. Za to podjetje je sploh treba reči, da igra kot posrednik drobne blagovne izmenjave na podlagi goriškega sporazuma med Goriško in delom videmske pokraji-

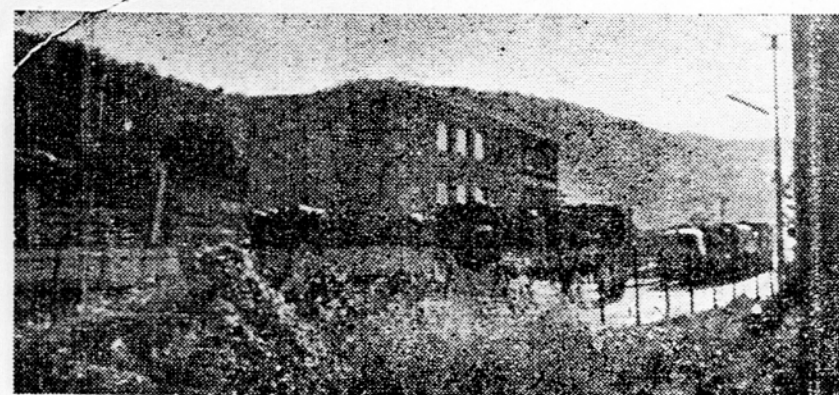
ne zelo pomembno gospodarsko funkcijo. V prvem letu so polletno po večini izvozili za 30 odstotkov. Dnevno izvozijo blaga za 30 tiskov kantonov s prikolicami ali za 60 vagonov. Vse to opravijo z lastnimi avtomobili, ki pa ne zadostujejo in tako dajejo delo še avtoprevoznikemu podjetju v Gorici in Tolminu.

Največ izvažajo drva, lesne poizdelke, cement, opeko, razne kmetijske pridelke, živilo, seno, slamo, jajca, meso, mesne izdelke, sadje in zelenjavo, uvažajo pa električni material, električne motorje, rezervne dele za motorje in avtomobi-

le, instalcijski in vodovodni material, sanitetne potrebščine, šivalne stroje, kolesa, ročno in strojno obrtniško orodje, računske stroje in razno drugo blago široke potrošnje. Razen tega posredujejo v Italiji in Trstu po pravila vseh vrst motornih vozil in strojev.

Samo s prevoznimi uslugami so zaslužili lani ostran meje okrog 40 milijonov lir, trgovskih poslov in drugih uslug pa so opravili za okrog 1 milijardo dinarjev. Pri tem so dali možnost zaslužka precejšnjemu številu naših rojakov onkraj meje, kjer najdejo naši ljudje le težko delo.

Z lastnimi sredstvi so zgradili moderno upravno poslopje, ki ga obdružujejo vsi mimoslobočji. Res jih je stalo 27 milijonov di-

Novo upravno poslopje podjetja »Primorje-Eksport« v Rožni dolini

vahnemu prometu, ki gre tod v vse smeri Primorske in tudi v tujino. Tu je namreč mednarodni blok pri Rdeči hiši. Skozi ta vrata prihajajo k nam številni poslovni ljudje, ki sklepajo kupčije zlasti za drobno blagovno izmenjavo med našo državo in Italijo ter STO. Vso to trgovino posreduje izvozno-uvozno podjetje »Primorje-eksport«, ki ima svoj sedež v neposredni bližini bloka.

Ze pred leti so tu naše oblasti zgradile lepo carinarno, poslovniško Pultnika in druge prostore, brez katerih se ni moglo misliti nemotnega odvijanja

narjev, toda bilo je nujno potrebno. Vse doslej so namreč sklepali kupčije z domačimi in tujimi trgovci v kmečkih sobah in izbah, ki so jim jih dali na razpolago gostoljubni ljudje v Rožni dolini. Poslovno osebo je bilo razmeščeno kar na treh mestih: v predorju, v kmečkih sobah in izbah, ki so jim jih dali na razpolago gostoljubni ljudje v Rožni dolini. Poslovno osebo je bilo razmeščeno kar na treh mestih: v predorju, v kmečkih sobah in izbah, ki so jim jih dali na razpolago gostoljubni ljudje v Rožni dolini.

Novo poslopje so slovesno odprli prejšnjo soboto. K slovesnosti so povabili predstavnike ljudske oblasti in vseh okrajev Slovenskega Primorja, domače poslovne ljudi in trgovce, s katerimi imajo stike v tujini, ter zastopnike trgovske zbornice iz Beograda in Ljubljane. Ob tej priliki so imeli tudi poslovne razgovore za nadaljnji razvoj trgovine na tem področju.

Pisma uredništvu

Kje naj bo zdravnik - v Velki ali Zg. Ščavnici

V začetku letošnjega julija je občina Zgornja Ščavnica po večletnem prizadevanju in s pomočjo OLO Maribor-okolica dobila sektorskega zdravnika v veliko zadovoljstvo vsega domačega in okoliškega prebivalstva. V zadnjem času pa so nekateri občinski odborniki v Velki prišli na zamisel, kako doseči, da se sektorska ambulanta z zdravnikom vred preseli iz Zgornje Ščavnice v Velko. To svojo zamisel skušajo utemeljevati s tem, da preselitev ambulante zahtevajo krajevne in lokalne potrebe in večje število socialnih zavarovalcev. Pri tem je seveda precej lokalpatriotskih teženj in gre za zastopništvo področja občin Zgornja Ščavnica in Drujanja. Zdravnik bi v primeru premostitve praktično služil največ področju občine Velka, ki leži na severnem predelu tega teritorija, ker je občina Drujanja z nekaterimi predeli Zgornje Ščavnice oddaljena 15 do 20 km. Sedež sedanje zdravniškega okoliša pa je v središču vseh treh občin, t. j. Drujanje, Zgornja Ščavnica in Velka. Slednja pa tako meji na zdravstveni okoliš sosednje občine Sentilj v Slovenskih Goricah. V primeru premostitve bi bila torej večina prebivalstva prizadeta na račun manjšine. Ureditve jasne sektorske ambulante v Zgornji Ščavnici je zahtevala vsaka sredstva, ki jih je dala skupnost. Občinski ljudski odbor in vse množične organizacije se tudi danes z vsemi silami bore, da zberejo finančna sredstva ki so potrebna za zdravniški avto. Ne bi bilo prav, da bi to področje, ki je bilo doslej zelo zastopljivo kar se tiče zdravstvene službe, ostalo spet brez tako potrebne ambulante. Jože Rajh.

brošur tudi svoj redni časopis »Novo proizvodnje«, obzornik napredka v tehniki in gospodarstvu. V številki 1-53 je objavljen članek znanega slovenskega živilskega strokovnjaka tov. Jožeta Paušiča »Alkohol kot postranski proizvod v tovarnah kruha«. V tem članku dokazuje avtor, kako bi se izplačalo graditi v večjih krajih velike centralizirane pekarske kruha, s čimer bi se doseglo ne le manjšo potrošnjo kuriva za peko, marveč bi bilo mogoče dobiti ogromne količine alkohola.

Na to se mi zdi potrebno opozoriti, da bi si gospodarstveniki prečitali tudi ta članek, če jih bo članek tov. Jožeta Dvoržaka, ki ste ga objavili v št. 180 »Slovenskega poročevalca« vzbudil k razmišljanju. Zdravica Štrukelj.

»Se vse premalo izkoriščene možnosti za varčevanje z lesom«

V »Slovenskem poročevalcu« šteje 180 z dne 3. avgusta 1954 ste objavili pod rubriko »Pisma uredništvu« članek »Se vse premalo izkoriščene možnosti za varčevanje z lesom«, ki ga je podpisal tovariš Jože Dvoržak. Kaže, da je pisec strokovnjak za pekovske peči.

V zvezi s tem člankom smatram za potrebno opozoriti javnost, predvsem naše gospodarstvenike, da mi je prav po naključju prišla v roko čedna brošura »O gospodarjenje z lesom v LRS, ki jo je izdala letos redakcija »Nove proizvodnje« v Ljubljani. Pisana je tako zanimivo, da sem jo prav vsi od začetka do kraja z največjim zanimanjem prebrala. V njej jim zahtevam prav vse, kar bi morali vedeti ne le naši gozdni in lesni strobovnjaki, marveč tudi vsi potrošniki lesa. Opozorila sem na to brošuro z namenom, da se vsi, ki se trgovce z lesom in ko je to brošuro prečital, jo je naročil v 100 izvodih.

Redakcija »Nove proizvodnje« objavlja poleg važnih strokovnih

»To bo presenečenje, aerorally, reaktivna letala, helikopteri, Ostrožno...«

To se ujamem na uho, nato me spet silni pritisk potisne na sedež. Zamizim, stisnem zobe, glava mi je kot da bi nekdo položil nanjo sto kilogramov vinca. Se vedno se divje vzpenjam; 2500, 2700, 3000 metrov. Tu tovariš Branko znova naravnata letalo in nam pokaže: »Tam na levo je Ostrožno.«

Pred nekaj minutami smo se mirno pluli nad Hrastnikom in Trbovljami in nam je predsednik Letalske zveze Slovenije Branko Ivanuš, ki je varno vodil letalo, pripovedoval o čudovitih stvareh, ki jih pripravljajo naši letalci ob zboru stajarskih partizanov na Ostrožnem, sedaj pa smo že nad Celjem. Fotoaparate v roki. Dobre tri kilometre pod nami leži naš cilj: mesto, letališče in Ostrožno. Iz treh tisoč metrov ga vidimo le nekaj metrov oddaljenega od starega mesta, na zemlji je to kilometer in pol. Tam na robu mesta se vlečejo zeleni gozdovi in tam kjer jih zmanjka ter le ozek gozdni pas oklepa mali griček, je prostor, kjer se bodo 19. septembra zbrali sto tisoč naših ljudi na veličastno proslavo. Prekrasen prostor je to. Iz zraka najbolje vidimo vse njegove prednosti. Ima obliko pravega staro rimskega gledališča, obdajajo ga zeleni gozdovi s prijetno senco, blizu je mesto in vse glavne ceste, železnice in končno še letališče, kjer bo 19. septembra zaključni cilj našega prvega aero-rallyja in velik letalski miting.

Vse to ujamemo iz višine na eno sliko. Nato se pogled na sivega očaka Triglava, ki nas to pot podzračlja pod nami tam v dalji iz megle ter na prekrasno zeleno pokrajino, ki se ponuja kamor seže oko. In znova se spuščamo. Gore, zelena pokrajina posejana z belimi naselji, vse to se divje

Loška dolina vas vabi

V nedeljo, 8. avgusta proslavlja gasilsko društvo v Starem trgu pri Ložu 65-letnico svojega obstoja. Ob tem bo v Starem trgu več pomembnih prireditvev ter tudi bogat srečelov, na katerega vas pri srčno vabimo.

Nekako pred 70 leti so ustanovili v Starem trgu bralno društvo, ki je bilo naročeno na vse taktarne dnevnike in tednike. V malem salončku pri Pečetu so se takrat zbirali napredni ljudje Loške doline. Gasilsko društvo so ustanovili nekaj let kasneje in še danes hranijo rajniški zapisknik s prve seje društva iz leta 1888. Po prvi svetovni vojni so ustanovili še društvo Svoboda, Sokol, prosvetno društvo itd. Dolina je bila zelo politično in kulturno prosvetno razgibana, kar je ohranila tudi po drugi svetovni vojni.

Sedaj je tu močno razgibano televizijsko društvo »Partizan« v Starem trgu, gasilska društva pa imajo kar štiri v Loški dolini. Lansko leto so ustanovili tudi turistično društvo, ki šteje nad 60 članov in skrbi za razvoj turizma v tej lepi dolini. Okrog in okrog jo obdajajo gore, na južni strani kraljuje Snežnik, z njega je lep razgled na morje in na vso Loško dolino, ki ima 20 malih in večjih vasic, katerih je vsaka posebej znamenita po svoji zgodovini. Na zgodovinsko znani Ulaki nad Starim trgom, kjer je bilo v davnih časih mesto Terpo, je sedaj krasen, 15 metrov visok spomenik padlim žrtvam Loške doline. Na njem je vklesanih 450 imen padlih domaćinov. Proti severu je Sv. Kriz, ki ima lep razgledni stolp. Na vznožju pa so prijazne hribovske vasi, Spodnje in Gornje Poljane. S priljubljene izletne točke Petelinjaka vidiš celo Ljubljanski grad. Pod očakom Snežnikom pa je tudi znameniti grad Snežnik, okrog katerega so krasni dvorci. Ne smemo pozabiti znamenito Krizne jame, katero je lansko leto Uprava kraških jam iz Postolne zamrežila in dala v oskrbo turističnemu društvu Loške doline. Torej za ljubitelje narave v nedeljo lep izlet v Loško dolino!

L. T.

Ameriške tovarne motornih vozil so v prvem polletju prodale nad 3,5 milijonov avtomobilov, izvozile so 212.317 avtomobilov. Lani v prvem polletju so ameriške tovarne prodale 3.87 milijonov motornih vozil, izvozile pa 178.146 motornih vozil.

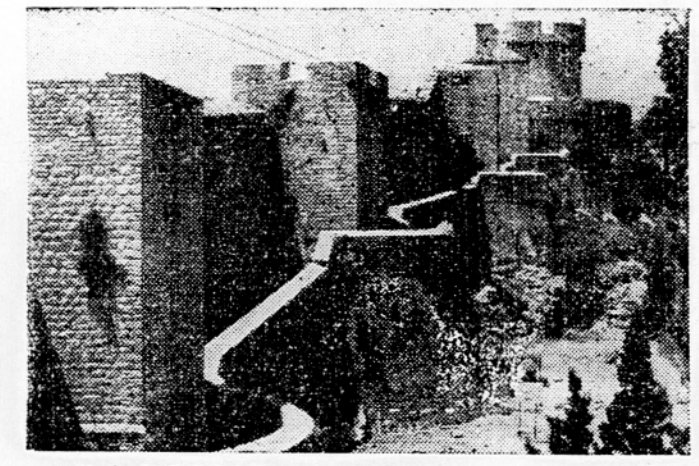
Vtisi iz Dubrovnika

O gledaliških prireditvah na festivalu

Igralci, ki sodelujejo pri letnih igrah, so iz mnogih naših gledališč: Jugoslovansko dramsko: Marija Crnobori, Sonja Hlebova, Viktor Starčič, Milan Ajvaz; Narodno pozorišče Beograd: Ljubča

Jovanović; Narodno kazališče Zagreb: Mato Grković, Emil Kutjaro, Tonko Lonza; iz Reke: Veljko Maričić; iz Mostarja: Ante Soljak; iz Ljubljane: Maks Furijan. Večina sodelujočih je seveda domačih igralcev z Milo Ervegovič-Dumantičevom na čelu in celotni umetniški in tehnični kolektiv dubrovnikega Narodnega gledališča.

Predstava »Zgodba o Stancu in Tireniji« je bila v težkem staro dubrovačkem narečju stilno na višini ter igralsko do podrobnosti izdelana. Igralci so s svojo južnjaško temperamentalno igro osvojili, lahko rečem, razvzajem mednarodno publiko. (Američani, Švedi, Holanci, Danci, Angleži, Nemci, ki so v večini v Dubrovniku). Ta ni štedila s priznanjem ob koncu predstave. — Najboljša igralca ustvaritev večera je bila vloga »Ljubimira«, ki jo je z odlično dikcijo podživel Mato Dumantič, režiser in igralec dubrovnikega gledališča. Glavno moško vlogo

Motiv iz Dubrovnika

ZA UDELEŽENCE VELIČASTNIH PROSLAV NA OSTROŽNEM PRESENEČENJA V ZRAKU

Tri tisoč metrov nad Ostrožnim - Aero-rally - Velik letalski miting s sodelovanjem reaktivnih letal in helikopterjev

Okrog sto jih že stoji. Vseh pa bo nad 300. Na griču je živahno. Precej ljudi vidimo, eni prenašajo deske, drugi nekaj kopljejo, tretji zbirajo stojnice.

Nekajkrat zaploveno nad tem živahnim delovnim mravljiščem. Hočem ga ujeti skozi lečo fotografskega aparata. Toda kaj je to? Aparata ne morem dvigniti. Silno je težko. Tudi roke so mi svinčene. Z veliko muko ga končno dvignem, toda čudno, sam stojim v zraku, samo pritiskam in merim skozi odprtino v letalu. Kdo je spet to belih desk ter stojijo štirikotni okvirji — to so stojnice.

doval tovariš Branko že med potolem.

19. septembra bo prvi jugoslovanski aero-rally. Na njem bodo sodelovala motorna letala vseh jugoslovanskih aeroklubov, vojaška letala in tudi tuje letalce bodo povabili. Letala bodo morala preleteti določeno progo in prečkati določeno črto do sekunde natančno in spet ob določenem času pristati na vnaprej določenem prostoru. Med potjo pa bodo morali piloti poiskati skriti cilj ter prebrati napisano geslo. V Celju bo na ta dan zbranih mnogo letal. To bo naša doslej največja letalska prireditev, ki si jo bodo lahko ogledali vsi udeleženci proslav na Ostrožnem, saj je celjsko letališče v neposredni bližini prireditvenih prostorov. Popoldne, od veličastnih proslavah bo na letališču velik letalski miting. Tu bodo nastopila poleg letal, ki bodo sodelovala na rallyju, še naša moderna vojaška reaktivna letala, helikopteri, padalci itd. Torej, izredna priložnost za vse udeležence proslav na Ostrožnem.

Takole izgleda del Ostrožnega iz zraka

Letos oktobra se bo sestal izredni razširjeni plenum Uprave Zveze književnikov Jugoslavije, ki bo ob referatih in kolektivnih referatih razpravljala o vrsti najvažnejših vprašanj našega literarnega življenja. Mimo drugih tem bo govora na primer »O tendenci v umetniškem ustvarjanju« (referent Miroslav Krleža), o problemu »Realizem in fantastika« (Josip Vidmar), »O smislu in nesmislu v poeziji« (Milan Bogdanovič), »O funkciji književnosti in družbene odgovornosti književnikov« (Marko Ristič), »O programski estetiki za časa fašizma in ere ždanovščine« (Ervin Sinko), »O problemu sodobnega in modernega v literaturi« (Marijan Matkovič) itd.

V zvezi z napovedjo tega plenuma je urednik Jugopresa poslal nekaj vprašanj Milanu Bogdanoviču, podpredsedniku Zveze književnikov Jugoslavije.

Na vprašanje o pobudah za sklicanje plenuma je Milan Bogdanovič odgovoril precej obširno. Ugotovil je, da je naša književnost že zdavnaj zapustila fazo tako imenovanega dirigiranja literature od politično državnih faktorjev. Tako imenovanega dirigiranja — zato, ker ga v polnem smislu in v obliki, v kakršni se je prakticiralo in se prakticira v Sovjetski zvezi, pri nas nikdar ni bilo, niti pred letom 1948. Kolikor se je pojavljalo, je bilo pogojeno od zakonov revolucije.

Po letu 1948 so pisci pri nas hitro dobili možnosti za popolnoma svobodno ustvarjanje takole glede vsebine kot glede izraza. Inspirativno so se v polnem smislu osamosvojili in iz nekdanjega bolj ali manj eno-

glasnega zbora imamo danes najbolj polno literarno polifonijo. Pojavile so se vidne, odločne pa tudi ostre razlike v mnenjih o mnogih vprašanih ustvarjalne teorije in prakse.

Te razlike seveda ne posejajo v osnovno vsebinsko bistvo naše sodobne literature, ki temelji v našem življenju, v našem socializmu. Zanesljivo lahko rečemo, da v splošni politično družbeni orientaciji ni nesoglasja, zlasti kadar govorimo o tistih naših pisateljih, ki niso politično brezbrizni.

Toda v trenutku, ko se sprožijo vprašanja, kako ustvarjati, kaj obravnavati, kako se izražati — se pojavijo divergenca in razlike. Tu se pojavljajo celo neka teoretska nesoglasja, ki dobivajo obliko vse vidnejših in vse glasnejših nasprotij. In naša literarna polifonija postaja po malem tudi neke vrste kofonija. To nekoliko kaotično stanje je treba pregledati v celoti, treba ga je preučiti, analizirati in oceniti ter na ta način ustvariti možnosti za neke zaključke v tem je tudi pobuda in razlog za sklicanje plenuma.

Drugo vprašanje se je glasilo: V kakšnem smislu in v katerih vprašanih obstaja borba mnenj med književniki in ali lahko govorimo o književnih frontah pri nas?

Milan Bogdanovič je odgovoril, da se danes pri nas govori o dveh frontah v književnosti in sploh umetnosti. Toda to je precej poenostavljen način na našo književno stvarnost. Nič ni lažjega, kakor razdeliti pisce na »realiste« in »moderniste«, kot jih v glavnem označujejo. V resnici pa je to mnogo bolj za-

motano in mnogo je različno v okviru vsake »fronte« posebej. Pojmi so neizčistični in vsakdo jih razlaga ter uporablja v bistvu po svoje in v skladu s svojo kulturo ter talentom.

In sploh, ali so to taka nasprotja, da bi mogli govoriti o frontah? Pojem »fronte« se veže na globoko, popolno nasprotništvo v vseh, zlasti najvažnejših stvareh in vseh konsekvencah. Tega pri naših dveh književniških skupinah ni, nasprotij, prav v bistvenih stvareh se stikata. Razlike so v glavnem v gledanju na oblikovna sredstva.

Borba mišljenj brez dvoma obstaja. Toda ne posega v tista globoka življenjska in družbena bistva, ki so značilna za našo stvarnost. Ne spodačijo se ideje za socializem ali proti socializmu, za monarhijo ali za republiko, za mistiko ali proti njej, niti se ne pojavlja šovinistično antagonistična nestrpnost med našimi pisci. Pač pa se vodi diskusija o tem, kako bi se tisto, kar je vsebinsko skupno, v bistvu pri vseh isto, čim bolj prepričljivo, čim bolj stimulativno, čim bolj efektno izrazilo in ostvarilo. Za »moderniste« se na primer realizem preveč naslanja na tradicijo in je po njihovem v nekem smislu konservativen ter potemtakem premalo sposoben, da bi z vso smelostjo in neposrednostjo povedal značilnosti današnjega življenja. Po drugi strani menijo »realisti«, da je moč umetniškega izraza v njegovi prodrdnosti, v odmevu, ki ga lahko doseže, v tem, da je široko razumljen in sprejet. »Modernisti« trdijo, da konservativnost v realizmu lahko rodi tudi konservativno idejo. »Realisti« odgovarjajo, da je »modernizem« lahko zametek mistične in anarhijske, da je lahko kamuflača za regres, da favorizira elito in podcenjuje množico. In tako dalje. Borba mišljenj v naši književnosti se bje v glavnem okrog problemov te vrste.

Kaj lahko pričakujemo od plenuma glede uskladitve umetniških nazorov naših književnikov?

Milan Bogdanovič meni, da je razčiščenje stvari v naši sodobni književnosti tako rekoč neodložljivo nujno. To se je pokazalo tudi v našem političnem življenju. Politika danes umetnosti ne dirigira več, nikakor pa se ni nad njo dezinteresirala. To po posvem prirodno pokazali IV. kongres ZKJ ter III. in IV. plenum Centralnega komiteja. Tu se je zelo živo manifestirala pozornost, ki jo politika posveča književnosti in umetnosti sploh, kakor tudi skrb za precej neurejene razmere v njima. Marsikaj je bilo točno in jasno opredeljeno, toda o ničemer se ni odločilo. Nobena navodila niso bila formulirana, še manj direktive. In to tudi ne bi bila stvar politike. Toda zelo pomembno je dejstvo, da je pokazala veliko budnost glede naše umetniške problematike sploh, kajti umetnost in politika se resnično ne moreta trgati druga od druge.

Zaradi tega staljša političnega faktorja ne more biti direktivno, pač pa mora biti v nekem smislu stimulativno za umetnika, ki pri tem na področju umetnosti sam odloča in sodi.

In prav v tem naj bi bil tudi cilj našega plenuma: treba je določeno ugotoviti, da v umetnosti odločajo umetniki. Tak splošen stane nek najuglednejših književnikov, kateremu bodo posvetili pozornost tudi drugi umetniki, bo natančno pokazal, kako smo soglasni v listem, kar nam je skupno, v svoji socialistični volji in energiji. Z resno, široko in temeljito diskusijo o vseh problemih, kjer se pojavljajo nasprotja, pa bomo poiskali pot, da se stvari razčisti, da se odtehta nasprotni razlogi, da se uredi vse, kar se je začelo kaotično zamotavati. In to predvsem s smolom obrambe kvalitete, kajti prav nekvaliteta najlaže prosperira tam, kjer zavladava kaos.

Čist slučaj je hotel, da je približno za isti čas kot naš plenum sklican tudi kongres sovjetskih piscev. To je slučaj, toda v nekem smislu srečen slučaj. V njihovem in našem delu se bodo gotovo jasno videle razlike, ki obstajajo med njihovim in našim življenjskim sistemom in da vlada pri nas v umetnosti resnična socialistična svoboda.

Kajti tudi plenum naše Zveze ne bo sprejel nikakršnih navodil in odločb. Zveza književnikov Jugoslavije ne more dati nikakršnih literarnih ukazov. Tukaj bo veljala moč argumentov in ta moč bo prepričevalna. Vsi referati in celovita diskusija bodo objavljena in javnost bo lahko sama razsodila. Poleg tega bo ta plenum samo priprava za splošen kongres umetnikov, ki naj bi bil po želji Zveze književnikov sklican čimprej.

Kaj hočete, naše stenografke se niso vaje sprejemati poročil z letal. Zato sem ga prinesel kar s seboj in danes objavljam vesti o velikih pripravah na Ostrožnem in o čudovitih presenečenjih, ki jih za vse udeležence proslav pripravljajo naši letalci.

Boris Kuhar

